

**UCHWAŁA NR 189/XXVI/21
RADY GMINY RUTKI**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie zmian Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki na lata 2016 -
2024**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2021 r., poz. 1372, poz. 1834) w związku z art.16 b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) uchwala się, co następuje:

§ 1. W załączniku do Uchwały Nr 53/XI/15 z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki na lata 2016-2025 wprowadza się następujące zmiany: Części 2. Harmonogram realizacji strategii na lata 2022-2024, otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rutki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Paweł Kowalewski

CZĘŚĆ II

HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2022-2024

Zgodnie z zapisami monitoringu i zarządzania, dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Rutki na lata 2016-2025, polega systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Koordinator wdrażania Strategii - Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach

- gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
- prowadzi monitoring,
- przedkłada informację o harmonogramie co trzy lata, podczas sesji Rady Gminy.

Część programowa Strategii cele, kierunki działań, harmonogram jest poddawany przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata. Po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej gminy, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

Analizę tendencji i wniosków w zakresie problemów społecznych, zgodnie z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej oraz potrzebami monitoringowymi do harmonogramu Strategii, Koordynator oparł o informację Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020 oraz danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach. .

Gmina Rutki położona jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim – jako gmina wiejska. Według danych Gminę Rutki zamieszkuje 5478 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały 5434 mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy 44 (stan na dzień 02.12.2021r.). Diagnoza lokalna stanu problemów w Gminie Rutki dokonana została w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach.

Według stanu na dzień 03.12.2021r. z różnych świadczeń pomocy społecznej ogółem skorzystało 204 rodzin. Głównym powodem przyznawania pomocy było w szczególności bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietność.

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie na dzień 30 listopada 2021r. z terenu gminy Rutki było 91 osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w tym 42 kobiety i 10 osób z prawem do zasiłku, długotrwale bezrobotnych 45 osoby, bezrobotni w wieku do 25 roku życia 14 osób, powyżej 50 roku życia 32 osoby. Bezrobocie to najpoważniejszy problem społeczny, który niesie za sobą szereg negatywnych skutków rozszerzających się na inne płaszczyzny życia ludzkiego.

Należą do nich nie tylko spadek jakości życia ze względu na negatywne konsekwencje przekładające się wprost na budżet domowy, ale również takie zjawiska jak: bezradność, brak motywacji do kolejnych poszukiwań na rynku pracy, brak poczucia własnej wartości, depresje. Wszystkie te negatywne konsekwencje przyczyniają się do częstszego sięgania po alkohol celem rozładowania negatywnych napięć, co niesie za sobą problemy alkoholowe, a w przypadku kontynuowania tego typu zachowań niechybnie prowadzi do uzależnień.

Na terenie Gminy Rutki coraz częściej można zaobserwować w rodzinach negatywne zjawiska, takie jak przemoc w rodzinie i uzależnienia. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Rutki na dzień 03.12.2021r. w 27 przypadkach wszczęto procedurę "Niebieskie Karty". W 25 przypadkach osobami, wobec których istniało podejrzenie, że osobami dotkniętymi przemocą były kobiety. W większości rodzin przyczyna przemocy było nadużywanie alkoholu przez sprawcę przemocy. Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rutkach wynika, że według stanu na dzień 03.12.2021r. Komisja rozpatrzyła 32 wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego. W przypadku 11 osób skierowano na badania przez lekarzy biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. W przypadku stwierdzenia uzależnienia 7 osób skierowano wnioski do sądu o leczenie odwykowe.

W 2020 r. wsparciem asystenta rodziny objętych było 5 rodzin w tym 17 dzieci w tym 5 dzieci niepełnosprawne z terenu gminy Rutki.

W 2020 r. zwiększano dostęp do specjalistów : pedagoga, logopedę, którzy są zatrudnieni w Szkole Podstawowej w Rutkach. W Urzędzie Gminy Rutki funkcjonuje punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczonej przez radcę prawnego z Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT.

Działania na rzecz wsparcia Rodzin i Osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

Zasiłek okresowy - Zasady przyznania tej formy pomocy określa art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, stanowiący, iż zasiłek okresowy z pomocy społecznej przysługuje w szczególności ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Świadczenie to stanowi różnicę między przyjętym kryterium, a posiadanym dochodem, uprawniającym do świadczeń z pomocy społecznej, przy czym ustalona minimalna gwarantowana wysokość tego świadczenia w roku 2020 wynosiła:

- dla osób samotnych – w wysokości 50% kwoty różnicy między kryterium dochodowym (701 zł), a faktycznie posiadanym dochodem;
- dla rodziny – w wysokości 50% kwoty różnicy między kryterium dochodowym rodziny (528 zł na osobę w rodzinie), a faktycznie posiadanym dochodem rodziny.

Zasiłek okresowy jest wypłacany ze środków pochodzących z dotacji budżetu państwa.

Pomocą w formie zasiłków okresowych objętych zostało 94 rodziny w tym:

- z tytułu bezrobocia -67 rodzin,
- z tytułu długotrwałej choroby – 7 rodzin,
- z tytułu niepełnosprawności – 23 rodzin,
- z tytułu innych powodów –9 rodziny, (przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych).

Zasiłek celowy - adresowany jest do osób i rodzin w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby, w szczególności: zakup żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Kryterium uprawniające do zasiłku celowego jest analogiczne, jak w przypadku zasiłku stałego oraz okresowego. Zasiłek ten jest wypłacany ze środków własnych gminy.

Specjalny zasiłek celowy – większość świadczeń z pomocy społecznej wymaga spełnienia kryterium dochodowego, jednak pomoc społeczna musi reagować na wiele nieprzewidzianych prawem sytuacji, elastyczność w przyznawaniu pomocy pieniężnej wyrażają przepisy o szczególnych przypadkach wypłaty zasiłków. Zgodnie z art. 41 ustawy o pomocy społecznej osobie lub rodzinie, przekraczającym kryteria dochodowe, w szczególnych okolicznościach może być przyznany specjalny zasiłek celowy nie podlegający zwrotowi. Jego wysokość nie może jednak przekraczać odpowiednio kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Zasiłek ten jest wypłacany ze środków własnych gminy.

Zgodnie z ustawą z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia osobom go pozbawionym. Udzielenie schronienia następuje – między innymi – przez przyznanie tymczasowego miejsca schronisku dla osób bezdomnych. Taka pomoc – jako całodobowa i połączona z usługami ukierunkowanymi na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej – wiąże się z koniecznością przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, podpisania kontraktu socjalnego, a także z odpłatnością

Program wieloletni „Posilek w szkole i domu”- pomoc udzielana jest na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posilek w szkole i domu”.

Celem Programu jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewniania posiłku osobom go pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Ponadto program zakłada długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia, upowszechnianie zdrowego stylu żywienia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach oraz rozwój w gminach bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Pomoc w ramach w/w programu może być udzielona w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Z pomocy w tej formie mogą skorzystać osoby, bądź rodziny których dochód nie przekracza odpowiednio 150% kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Wojewodą Podlaskim a Wójtem Gminy Rutki - na realizację tego Programu w 2020 r. ustalono dotację celową z budżetu państwa w kwocie **34 307,00 zł**. Jednocześnie gmina zobowiązała się przeznaczyć na realizację Programu środki własne w wysokości **8 577,00 zł**, co stanowiło 20,00 % kosztów realizacji zadania.

Pomoc w formie gorącego posiłku udzielana była uczniom Szkoły Podstawowej w Rutkach, Szkoły Podstawowej Grądach Woniecko, Szkoły Podstawowej w Kołomyi uczniom pochodzących z naszego terenu zamieszkującym w internatach i bursach szkolnych w Zambrowie, Łomży, Białymstoku i Krzyżewie.

Świadczenie wychowawcze - Rządowy program Rodzina 500 Plus, który zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ma za zadanie pomóc w wychowaniu dzieci poprzez przyznawanie świadczeń wychowawczych. Wypłacane pieniądze mają posłużyć jako częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka. Program w swoim założeniu poza poprawą sytuacji polskich rodzin ma również zadanie przyczynić się do zwiększenia dzietności. Zasiłek przysługuje na dziecko do momentu ukończenia przez nie 18-stego roku życia. Z pomocy mogą skorzystać obywatele Polski oraz cudzoziemcy zamieszkujący terytorium RP. O świadczenia mogą starać się rodzice, jeden rodzic, a także opiekunowie dziecka: prawni i faktyczni. Z Programu „Rodzina 500+” (rozdział 85501 §2010) skorzystało 521 rodz.

Rządowy program dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”: -Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

Prawo do korzystania z Programu przysługuje niezależnie od dochodu rodziny. Karta jest przyznawana bezpłatnie. W 2020 r. skorzystało z Karty Dużej Rodziny 79 rodzin.

Wspieranie rodziny – Program „Dobry start” 300+ - Program „Dobry Start” 300 + przysługuje wyłącznie dzieciom uczącym się w szkole podstawowej, dotychczasowym gimnazjum, szkole ponadpodstawowej i dotychczasowej szkole ponadgimnazjalnej (**z wyjątkiem szkoły policealnej i szkoły dla dorosłych**), szkole artystycznej, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki, a

także w młodzieżowym ośrodku socjoterapii, specjalnym ośrodku szklono- -wychowawczy, specjalnym ośrodku wychowawczym oraz ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym;

- program nie obejmuje dzieci realizujących przygotowanie przedszkolne ani w przedszkolu, ani w tzw. „zerówce” prowadzonej w szkole;
- nie obejmuje także studentów, uczniów szkół policealnych i uczniów szkół dla dorosłych;
- świadczenie dobry start nie podlega unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Oznacza to, że gmina ustala prawo do świadczenia dobry start samodzielnie i nie przekazuje wniosku do wojewody, nawet jeśli jeden z rodziców dziecka przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej - w państwie Unii Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub w Szwajcarii.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach w 2020 r. wypłacił świadczenie dla 659 dzieci w łącznej wysokości 213 600,00 zł.

Program Dobry Start od 2021 r. nie jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Pomoc materialna dla uczniów – Stypendia dla uczniów, zasiłek szkolny - Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Pomoc materialna przysługuje: uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom kolegiów pracowników służb społecznych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24. roku życia; wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki. Na rok szkolny 2019/2020 zostało złożonych 101 wniosków o przyznanie

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, określa warunki nabywania prawa oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

Głównym kryterium, które decyduje o przyznaniu zasiłku rodzinnego jest kryterium na osobę w rodzinie lub dochodu osoby uczącej się. Zasiłek rodzinny jest przyznawany gdy dochód ten nie przekracza:

- **674,00 zł,**
- **764,00 zł** w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

W sytuacji gdy wyżej wskazany dochód zostanie przekroczony jest możliwość przyznania zasiłku z zastosowaniem „złotówka za złotówkę”. Polega on na tym, że jeśli dochód zostanie przekroczony zasiłek rodzinny jest przyznawany jednak w pomniejszeniu o taką kwotę, o jaką przekroczono wymagany dochód.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko 18 lat, albo 21, gdy uczy się w szkole. Zasiłek rodzinny może przysługiwać do 24 roku życia jeżeli dziecko kontynuuje dalszą naukę w szkole lub w szkole wyższej i jest niepełnosprawne w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Jeżeli ukończenie 24 lat wypadnie w trakcie ostatniego roku studiów to zasiłek rodzinny przysługuje do końca tego roku akademickiego.

Działania na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych to między innymi: Domy pomocy społecznej. Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności; brak możliwości samodzielnego funkcjonowania przez osobę

w codziennym życiu; brak możliwości zapewnienia tej osobie przez gminę niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Odpłatność za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty. Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym średni miesięczny koszt utrzymania ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku.

Na dzień 31.12.2020 r. w domach pomocy społecznej przebywało 3 mieszkańców skierowanych przez gminę:

- Dom Pomocy Społecznej w Tykocinie – 1 osoby,
- Dom Pomocy Społecznej „Jawor” w Jałowie – 1 osoba,
- Dom Pomocy Społecznej w Kozarzach – 1 osoba,

Zasilek stały przysługuje osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osób oraz dochodu na osobę w rodzinie. Wysokość zasiłku stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium (w przypadku osób samotnie gospodarujących – 701 zł, w przypadku osób w rodzinie 528 zł), a dochodem osoby lub rodziny potrzebującej wsparcia. Pomocą społeczną w formie zasiłków stałych w 2020 r. zostały objęte 32 osoby, wypłacono 330 świadczeń na kwotę 195 824,67 zł.

Usługi Opiekuńcze ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze przyznaje się na wniosek osoby zainteresowanej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, na podstawie decyzji administracyjnej określającej ich zakres, wymiar godzin pracy opiekunów i wysokość odpłatności. Wymiar i zakres usług Ośrodek Pomocy Społecznej ustala indywidualnie dla każdej osoby wymagającej pomocy. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zleconą przez lekarza oraz pomoc w podtrzymywaniu psychofizycznej kondycji osoby tego potrzebującej. Usługi opiekuńcze realizowane przez OPS w Rutkach wykonywane są przez zatrudnione opiekunki. Usługami opiekuńczymi objęto 6 osób.

Wspieraj Seniora Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do programu „Wspieraj Seniora” na 2020, którego celem było zapewnienie usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Program adresowany jest do:

1. osób w wieku 70 lat i więcej, które pozostaną w domu w związku z zagrożeniem zakażeniem Covid-19,
2. w szczególnych przypadkach osoby poniżej 70 roku życia.

W realizacji programu z pomocy i wsparcia skorzystało 11 osób.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach w 2020 r. podpisał współpracę jako Partner Lokalny z Bankiem Żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. **Program realizowany w okresie 2019/2020.** Osoby, które otrzymają skierowanie od pracownika socjalnego naszego Ośrodka, będą mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie będzie dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Do skorzystania ze wsparcia w postaci żywności i realizowanych działań towarzyszących uprawnione są osoby, które spełniają określone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej kryteria zakwalifikowania do statusu osoby najbardziej potrzebującej, tj.: osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria

określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy wynosi 1542,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1161,60 zł dla osoby w rodzinie) na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji. **W roku 2020 r. 360 osób otrzymało paczki żywnościowe z w/w programu 21 ton żywności.**

2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2022-2024

Nr	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
I CEL ROZWÓJ RYNKU PRACY I WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH				
1	Współpraca podmiotów rynku pracy, PUP, publicznych i niepublicznych w obszarze przeciwdziałania bezrobociu	<p>Ilość inicjatyw i projektów na rzecz grup w trudnym położeniu.</p> <p>Liczba partnerstw związanych na rzecz tych grup.</p>	PUP Zambrów, OPS, Urząd Gminy, instytucje pomocowe, instytucje edukacyjne, organizacje pozarządowe i kościelne.	Fundusze własne gminy, powiatu, PUP, EFS, EFRR, PROW, LGD i inne zewnętrzna
3	Prowadzenie prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży i kontraktów socjalnych dla osób nieaktywnych	Liczba osób objętych działaniami.		
14	Udział w szkoleniach dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej.	<p>Liczba wydarzeń, projektów, programów szkoleń, w których uczestniczyć będą przedstawiciele samorządu.</p> <p>Liczba nowo utworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych itp. na terenie gminy.</p>		

**II CEL WSPIERANIE
RODZIN i OSÓB
NAJSŁABSZYCH**

Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
5	Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi poprzez pracę socjalną, i asystenturę rodzinną.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba rodzin objęta pracą socjalną.	OPS, Urząd Gminy, instytucje pomocowe, ośrodki zdrowia, szkoły, policja, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne.	Fundusze własne gminy, MPIPS, EFS, PROW, LGD i inne zewnętrzne
6	Koordinowanie prac Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	Liczba spotkań LZI, liczba grup roboczych, organizacja punktu konsultacyjnego,		
16	Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz ludzi ubogich, starszych, niepełnosprawnych, chorych.	Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin.		
17	Rozwijanie systemu opieki nad starszymi i przewlekle chorymi mieszkańcami	Liczba usług opiekuńczych, pomocowych i specjalistycznych w		

		gminie, organizacja domu seniora, organizacja opieki wytchnieniowej i asystenta osoby niepełnosprawnej.		
CEL III ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE				
Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
3.	Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych, w tym dla dzieci i młodzieży.	Liczba programów, projektów, wydarzeń sportowych, kulturalnych, artystycznych skierowanych do osób i rodzin.	Szkoly, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne	Fundusze własne gminy, MPIPS, EFS, PROW, LGD i inne zewnętrzne
14.	Realizacja Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.	Zgodnie ze wskaźnikami programu		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.